

Wat als je kinderen zich tegen je keren? Siem Sigerius, briljant wiskundige en minister van Onderwijs, ontdekt dat zijn stiefdochter Joni en haar vriend een handeltje drijven dat het daglicht niet verdragen kan. Terzelfder tijd komt zijn echte zoon vrij uit de Scheveningse strafgevangenis, waarna alles in Sigerius' succesvolle bestaan onder hoge druk komt te staan.

Bonita Avenue is het debuut van Peter Buwalda (Brussel, 1971). Het boek werd genomineerd voor twaalf prijzen, waaronder de AKO Literatuurprijs, de Libris Literatuurprijs, De Gouden Strop en de NS Publieksprijs, en werd bekroond met de Tzumprijs, de Academica Literatuurprijs, de Selexyz Debuutprijs en de Anton Wachterprijs. De vertaalrechten zijn verkocht aan acht landen, waaronder Duitsland, Italië, Frankrijk, Groot-Brittannië en Spanje.

Lof voor Bonita Avenue:

'Buwalda's indrukwekkende, op Amerikaanse leest geschoeide, allesbehalve eenduidige familieroman is een onvervalste *pageturner*, geschreven in een gespierde, trefzekere stijl. De auteur koerst met een onstuitbare vaart op de vernuftige ontknoping af, zonder verstrikt te raken in de vele meeslepende verhaallijnen en zonder ook maar één keer uit de bocht te vliegen.' – Juryrapport Librisprijs 2011

'Een roman als een ferme vuistslag. Een prachtige swingende stijl. Het overweldigende *Bonita Avenue* leest als de hogesnelheidstrein tussen Amsterdam en Parijs.' – *Tzum*

'En wammes, opeens is daar een schrijver met een debuut dat inslaat als een meteoriet. Buwalda schrijft als een doordachte bezetene, met zinnen om in te lijsten. Een roman als een schokgolf, op elk gebied.' – NU.nl *****

'Buwalda's grootste ambitie zit echter in de overdonderend mooie taal. Smeuïg, smakelijk, spannend, vol, rijk, beeldend, sensitief en to the point. Een stijl die zijn weerga niet kent omdat het mensen van vlees en bloed scheidt. Je voelt ze ademen. Onmogelijk dit boek weg te leggen.' – Juryrapport Academica Literatuurprijs

'*Bonita Avenue*, het briljante debuut van Peter Buwalda, is een roman zoals je maar eens in de zoveel jaar verschijnen. Een boek om je vingers bij af te likken. Buwalda's ster is niet rijzende maar staat al hoog aan de top. Hij hoort prijzen op zijn palmares te krijgen. *Bonita Avenue* is een meesterwerk en niet minder dan dat.' – Nightwriters.nl

'Dit debuut is zo ambitieus en rijk dat een Amerikaan het had kunnen schrijven. Sterker, het is een Amerikaanse roman.' – Wim Brands in *VPRO Boeken*

'Een nauwelijks in te tomen verteltalent. Die indruk geeft het flitsend geschreven *Bonita Avenue*.' – Dirk Leyman, *De Morgen*

‘Weet je wat iedereen moet lezen: Peter Buwalda, *Bonita Avenue*. Dat is nou wat je noemt een meesterwerk.’ – Matthijs van Nieuwkerk, *Het Parool*

‘Buwalda’s fantastische debuutroman *Bonita Avenue*, die uiterst secuur van compositie is, maar nooit gecomponeerd overkomt, laveert even makkelijk tussen rationaliteit, krankzinnigheid en oprechte liefde. Buwalda verkent de grenzen van de menselijkheid, de perversie en de intermenselijke verhoudingen.’ – Recensieweb.nl

‘Het grootsopgezette *Bonita Avenue* laat zich lezen als een familie-intrige, een thriller, een haast klassiek noodlotsdrama en een verhaal over het verlies van morele waarden. Met indrukwekkend vakmanschap en stilistisch vermogen switcht Buwalda tussen de hoofdpersonages, waarbij hun geheimen en zwakheden geleidelijk ontmaskerd worden.’ – Juryrapport KANTL Prozaprijs

‘Buwalda is een verbluffend stilist: een opsomming van zijn spitsvondige formuleringen zou meerdere krantenpagina’s vullen. Voor *Bonita Avenue* geef ik een staande ovatie.’ – Marc Cloostermans, *Standaard der Letteren* *****

‘*Bonita Avenue* is “the Great Dutch novel”.’ – VPRO *De Avonden*

‘*Bonita Avenue* overdondert als de vuurwerkkramp zelf. Zoveel te vertellen, zo’n scherpe blik op het morele verval in de samenleving. Zo’n rauwe, humorvolle stijl.’ – *De Boekenkrant*

‘Buwalda verdient een staande ovatie voor zijn magistrale debuut, waaruit niet alleen een heel groot talig vakmanschap spreekt, maar ook de stem van een meesterverteller. *Bonita Avenue* lijkt eerder het topwerk van een geroutineerd en gerespecteerd romancier dan het debuut van een jonge wolf.’ – *Cutting Edge*

‘Een klassiek familiedrama van negentiende-eeuwse omvang en allure. Buwalda is een liefhebber van John Updike, Richard Yates en Jonathan Franzen. Dat is af te lezen aan *Bonita Avenue*; een roman zoals ze in Nederland te weinig verschijnen.’ – VPRO *Gids*

‘Een prachtig, fascinerend en spannend debuut dat sprankelt en schittert. Mede dankzij Buwalda’s opzweepende taal laat de ondergang van Sigerius geen lezer onberoerd.’ – Juryrapport De Gouden Strop

‘Weergaloos meeslepend. Een droomdebuut.’ – *HP/De Tijd*

‘Subliem. Een grote Nederlandse roman.’ – *Het Parool*

‘Buwalda behoort tot de zeldzame schrijvers die met hun eerste roman al helemaal raak schieten. Verbluffend.’ – Maarten Steenmeijer, *de Volkskrant*

Peter Buwalda

BONITA AVENUE

Roman

2012

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Copyright © 2012 Peter Buwalda

Eerste druk september 2010

Tweede druk oktober 2010

Derde druk februari 2011

Vierde druk april 2011

Vijfde druk mei 2011

Zesde druk juli 2011

Zevende druk augustus 2011

Achtste druk augustus 2011

Negende druk september 2011

Tiende druk oktober 2011

Elfde druk oktober 2011

Twaalfde druk oktober 2011

Dertiende druk oktober 2011

Veertiende druk oktober 2011

Vijftiende druk november 2011

Zestiende druk november 2011

Zeventiende druk december 2011

Achttiende druk januari 2012

Negentiende druk januari 2012

Twintigste druk maart 2012

Eenentwintigste druk maart 2012

Tweeëntwintigste druk augustus 2012

Drieëntwintigste druk november 2012

Vierentwintigste druk december 2012

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagbeeld Nirrimi Hakanson Images

Foto auteur Mikel Buwalda

Vormgeving binnenwerk Aard Bakker

Druk Koninklijke Wöhrmann, Zutphen

ISBN 978 90 234 7570 5

NUR 301

www.debezigebij.nl

'Ik ben een natuurtalent. Ik weet wel dat eigen roem stinkt, maar toch is het zo. Judo is een keiharde, koelbloedige sport. Ik heb me vaak genoeg in mijn leven laten bedonderen en ik ben naïef, maar op de mat is het anders. Dan ben ik een rekenmachine.'

Wim Ruska

'Ik ben voor jullie wat een gladiator voor de Romeinse burger was, weet je.'

Sasha Grey

I

Toen Aaron op een zondagmiddag in 1996 door Joni Sigerius werd meegetroond naar de woonboerderij van haar ouders om officieel te worden voorgesteld, gaf haar vader hem een hand zo stevig dat het pijn deed. 'Jij hebt die foto gemaakt,' zei de man. Of was het een vraag?

Siem Sigerius was een gedrongen, donkerbehaarde kerel met een stel oren waarnaar je meteen moest kijken; ze waren kroppig, ze leken gefrituurd, en omdat Aaron geïudeod had wist hij dat het bloemkooloren waren. Je kreeg ze van mouwen van ruig katoen die er almaar langs schuurden, door de schelpen steeds weer te laten opfrommelen tussen harde lichamen en ruwe matten, er hoopen zich bloed en pus op tussen het kraakbeen en de babyzachte huid. Wie daar niets aan deed, bleef zitten met verharde zwellingen en bulten. Aan Aarons eigen hoofd zaten twee doodgewone, ongeschonden perzikoortjes; bloemkooloren waren voorbehouden aan kampioenen, aan monomane kerels die avond aan avond over de tatami schoven. Je moest zo'n kropoor verdienen, er verdwenen manjaren in. Het leed geen twijfel dat Joni's vader ze als eretekens droeg, als een bewijs van werklust en mannelijkheid. Wanneer Aaron vroeger tijdens toernooien tegenover zo'n geoormerkt dier kwam te staan, sloeg de angst hem om het hart; voor hem was een bloemkooloor aan de einder slecht nieuws, hij was

een waardeloze wedstrijdjudoka. Om te verbergen dat hij onder de indruk was, antwoordde hij: 'Ik maak aan de lopende band foto's.'

Sigerius' oren bewogen kort. Zijn kroezende haar zat viltig kortgeknipt op zijn platte, brede hoofd. Hoewel hij gekleed ging in pakken of corduroy broeken en poloshirts van Ralph Lauren, de tuniek van de werkgever, van de arrivé, zou je hem op grond van die oren en dat buffelachtige lichaam niet inschalen als iemand die leiding gaf aan een universiteit, laat staan dat je zou geloven dat hij gold als de grootste Nederlandse wiskundige sinds Luitzen Brouwer. Een man met zijn fysiek verwachtte je in de bouw, of 's nachts aan de snelweg in een fluorescerend hesje achter een bak met teer. 'Je weet best welke foto ik bedoel,' zei hij.

Joni, Joni's zusje Janis, zijn vrouw Tineke, iedereen in de grote herenkamer wist welke foto Sigerius bedoelde. Het ging om de foto die ongeveer een jaar eerder op groot formaat was afgedrukt in het blad van Tubantia University, de kleine campusuniversiteit in de bossen tussen Hengelo en Enschede waarvan Sigerius rector magnificus was. Hij stond erop aan de oever van het Amsterdam-Rijnkanaal, zonder kleren op een stropdas na, wijdbeens met zijn blote voeten in modderig, platgetreden gras, met onder zijn voorzichtig bollende vijftigersbuik duidelijk zichtbaar zijn geslachtsdelen. De foto werd de dagen erna overgenomen door vrijwel alle landelijke dagbladen, van *NRC* tot *De Telegraaf*, en uiteindelijk zelfs door *Bild* en een dagblad in Griekenland.

'Ik heb een vermoeden,' gaf Aaron toe, zich afvragend of Joni haar vader had bijgepraat of dat Sigerius hem gewoon herkende: de lange kale fotograaf van *Tubantia Weekly* die tijdens publieke optredens als een paardenvlieg met een spiegelreflex om de rector heen zoemde. De laatste mogelijkheid vond hij vleien-der, zoals iedereen het op de campus vleierend zou vinden opgemerkt te worden door de charismatische man die nu zijn hand stond fijn te knijpen.

Siem Sigerius was sinds zijn aantreden in 1993 het blakende middelpunt van Tubantia University, een hete zon waaromheen achtduizend studenten en hardwerkende academici hun kalme ellipsjes draaiden, verbaasd maar dankbaar dat hij juist hun campus verwarmde, en niet het Binnenhof, waar hij een staatssecretarisschap had laten lopen, of een van de grote Amerikaanse universiteiten die naar zijn gunsten dongen. De eerste keer dat hij Joni's vader zag was op de televisie, ettelijke jaren eerder, hij woonde nog bij zijn ouders in Venlo. De augustus na zijn eindexamen voer er iets in hem en zijn broer dat hen tot fanatieke *Zomergasten*-kijkers maakte, en tijdens een van die enerverende, studieuze zondagavonden zat er een wiskundige judoka tegenover Peter van Ingen, of misschien een judoënde wiskundige, een man in elk geval die fragmenten van Wim Ruska, rusteloze jazz, Tokio 1964 en André van Duin afwisselde met documentaires over priemgetallen en de laatste stelling van Fermat. Hij herinnerde zich een filmpje waarin een praatgrage natuurkundige het voor elkaar kreeg om gezworen alfa's als hij en zijn broer het gevoel te geven dat ze iets van de kwantummechanica begrepen. ('Richard Feynman,' zei Sigerius later, 'die hadden we toen net begraven.') De man zelf wreef over zijn stoppelige kaken en vertelde over computers, over het heelal, over Maurits Escher, alsof het vergooide tijd was ooit nog ergens anders over te praten. Hij bleek gejudood te hebben tegen Geesink en Ruska, maar was vooral Zomergast omdat hij een *Fields-medal* had gekregen, een onderscheiding die Van Ingen de Nobelprijs voor de wiskunde noemde.

Sindsdien was Sigerius uitgegroeid tot een nationale troetelwetenschapper. Geregeld schoof hun rector na een werkdag op de campus aan in een nieuwsrubriek of bij *Barend & Van Dorp*, programma's waarin hij wetenschappelijk commentaar gaf op de actualiteit, sprankelend intelligent en tegelijk merkwaardig volks, er zat nooit een woord Chinees bij. Als fotograaf van de *Weekly* had Aaron er met zijn neus bovenop gestaan toen Sigerius de bestuurs-

vleugel innam, en wat zijn camera zag, zag iedereen: dit was de man die Tubantia nodig had. Gewoon door te zijn wie hij was verlost Sigerius hun ondergeschoven, zachtjes ingedutte Calimero-universiteit van haar Twentse schroom. Al tijdens zijn inaugurele rede beloofde hij van Tubantia de sterkste onderzoeksuniversiteit van Nederland te maken, een zinsnede die het *NOS-journaal*'s avonds uitzond. Hij was een mediamagneet: zodra het woord 'universiteit' ergens viel verschenen die bloemkooloren in beeld, en verkondigde hún rector namens hún universiteit zijn mening over de concurrentiepositie van Nederlandse onderzoeksscholen, over meisjes en techniek, over de toekomst van internet, het donderde niet waarover. Net zo makkelijk zoog Sigerius internationale topgeleerden aan. Misschien was het jammer dat die Fields-medaille geen échte Nobelprijs was, natuurlijk was dat jammer, toch betoverde zijn aura van wiskundige genialiteit investeerders in pure wetenschap, ongecijferde kamerleden met kennisportefeulles, telefoniegiganten en chipsbakkers die hun laboratoria rond de campus vestigden. En misschien zelfs scholieren, ook zij kenden Sigerius' stoppelige kop van televisie; vergeet het gouden grut niet, ieder jaar opnieuw moesten de ettertjes naar de Twentse negorij gelokt worden, hoe bezweer je die kinderen, hoe behéks je ze?

De rattenvanger van Tubantia in zijn blote lul. Hij zei: 'Goed werk,' en liet Aarons hand los.

De foto was geschoten op een zondagmiddag in Houten, meteen nadat de Varsity was verroeid, de stokoude studentenregatta tussen boten van alle universiteiten. Blauwbroek, hoofdredacteur van de *Weekly*, had Aaron bezworen dat er iets stond te gebeuren: de Tubantiaboot had een olympische skiffeur aan boord én een jongen die in de Holland Acht naar Atlanta zou gaan. Toch was het opmerkelijk dat een rector magnificus zijn vrije dag opofferde om zich in een toerbus vol drinkende corpballen naar het Amsterdam-Rijnkanaal te laten vervoeren. Tijdens de onbelangrij-

ke nummers sloeg hij Sigerius gade vanuit zijn ooghoeken, de man stond tussen de bar en de houten tribune op het vochtige uiterwaardengras en liet zich omringen door een ratpack van beroepsstudenten, de Siemzeggers, het klassieke studententype dat er alles aan deed om zich de rector toe te eigenen. Sigerius leek schik in die knapen te hebben. Hij had ze uit hun stadse huizen gezogen, ze waren naar de campus komen zwermen, hakend naar studentenbaantjes op het beleidsbureau of bij voorlichting, goede sier makend met hun invitatie voor Sigerius' jaarlijkse barbecue in de tuin van zijn boerderij. Aaron voelde jaloezie. Speelde de man toneel of had hij het echt naar zijn zin?

Blaauwbroek had het goed aangevoeld: het werd een historische zondagmiddag voor Tubantia, voor het eerst in het honderden-twaalfjarige bestaan van de race won een Oude Vier uit Enschede. Aaron stond op de winderige tribune toen de vreugde om hem heen losbarstte, het was een explosie van schor gejuich en knerpende plastic bierglazen, en omdat corpsleden uitsluitend doen wat gebruikelijk is, trok de fanatieke kern van jongens aan de waterkant pijlsnel zijn kleren uit om poedelnaakt naar de boot te zwemmen – het moment waarop zijn oog op de rector viel, en wat die deed was juist allesbehalve gebruikelijk. Sigerius smiet met een fel gebaar zijn half gevulde bierbeker in het gras en stak de modderpoel naar de waterkant over – Aaron was de tribune al afgeklommen en volgde draaiend aan zijn lens de rector die zich grijnzend van zijn pak ontdeed, alles ging uit, z'n overhemd, z'n sokken, z'n ondergoed – behalve die das, een roeidas, natuurlijk had hij zich zo'n verenigingsdas laten aanleunen, in elk lokaal met een tapvergunning was hij erelid – en vlak voor hij naar het kanaal sprintte om er samen met die jongens in te duiken, riep Aaron zijn naam, 'Sigerius!', en fotografeerde hem van ongeveer vier meter afstand, ten voeten uit.

Joni's pa had gelijk, het wás goed werk, het was een in alle op-

zichten fantastische foto. Er zat vaart in, de man die het beeld vulde stond op de ballen van zijn voeten, slingerde zijn armen door de lucht, en hoewel zijn bovenlichaam al op weg leek naar de glinsterende band water op de achtergrond, keek hij met roepende mond en furieuze ogen de lens in. De namiddagzon zette het naakte lichaam in scherp strijklicht, de compositie leek zorgvuldig uitgedacht: Sigerius' gestrekte linkerhand wees min of meer naar de roei-boot op het kanaal in de verte, als op een gestileerde sportfoto, er gonsden Grieks-olympische resonanties – maar dat was allemaal fotografengelul, het was wel duidelijk waarom de dagbladen die foto móesten hebben. Nog in Houten bekvechtte hij een kwartier lang met een pr-meisje van Tubantia University, die foto van hem moest per se ter goedkeuring langs Bureau Voorlichting, wat natuurlijk niet ging gebeuren. Integendeel, de volgende ochtend werd hij op de redactie ingehaald alsof hij Robert Capa was. 'Natuurlijk plaats ik die foto,' brieft Blaauwbroek, 'die gaat in een pantserwagen naar de drukkerij, en als het nodig is ga ik er op de pers naast liggen.'

Sindsdien dook de blote rector overal op, uitvergroot boven de bar in de roeierskantine, op T-shirts van een dispuut in de stad, als aankondigingsposter voor een groot zomerfeest op de campus. Aaron zag hem op wc-deuren in studentenhuizen. En toeval of niet, steeds vaker was Sigerius onderwerp van wilde speculatie, in de sociëteiten aan de Oude Markt, op feesten in de campusflats. De rector magnificus zou samen met Ruska door de Sovjet-Unie en China naar Japan zijn gereisd en onderweg Russische eethuizen aan spaanders hebben geslagen; hij zou na zijn grote wiskundige doorbraak in een Amerikaans gekkenhuis elektroshocks hebben gekregen; er zouden kinderen uit een eerder huwelijk bestaan die voor galg en rad waren opgegroeid. Je hoefde maar wat beter naar de foto te kijken en de verwarring gleed van het papier zo op je schoot. Iedereen kon zien dat wat Sigerius' oren al aankondigden zich onder de keurige tweedelige pakken, meestal saai don-

kerblauw, soms lichtgrijs of met een krijtstreep, gewoon voortzette, zich intensiverde, het lichaam dat zo ongepast onthuld werd zag er schokkend taai en pezig uit, hard, onverwoestbaar, 'droog', om in sporttermen te spreken. Je moest je een mening vormen over dat lijf, net als over de duidelijk zichtbare tatoeages op de linkerborst: op Sigerius' hart prijkten in goedkope, donkerblauwe zee-mansinkt twee Japanse karakters – 'judo', wist Aaron. Er ging een onthutsende werking uit van die brandmerken, niet alleen waren tatoeages anno 1995 tamelijk zeldzaam, ze waren ook nog gewoon doodordinair. Ondertussen rijmde ze volmaakt met Sigerius' lichamelijke, de aapman die tijdens ondernemingsraadvergaderingen graag op de achterste poten van zijn stoel balanceerde tot hij zich moest vastgrijpen aan de tafelrand, die in koffiepauzes als een trapezewerker zijn schouders losdraaide, rondkijkend alsof hij nog voor de hervatting zijn gesprekspartners wilde aftuigen – duistere sleutelgaten waren het waardoor de campus glimpen opving van een afgeschafte Sigerius, een rabauw, een mannetjesputter die zijn jongensboekcarrière was begonnen met twee Europese judotitels, een vechtjas voor wie de Olympische Spelen van München het hoogtepunt in zijn leven hadden moeten worden.

In interviews lazen ze dat hun rector in 1972 net als Ruska kanshebber was op eremetaal, maar dat krap een maand voor het evenement het noodlot toesloeg: om een puddingbroodje te kopen was Sigerius de Utrechtse Biltstraat overgestoken, en met de zachte custardsmaak al in zijn mond werd hij geschept door een scooter die zijn ijzeren treeplank dwars over zijn onderbeen schoof: krak, einde topsportcarrière. Waar geen journalist, geen student, geen wetenschapper genoeg van kreeg, was de theorie dat zónder dat nooit gegeten puddingbroodje het werkelijke wonder van Sigerius' loopbaan zich niet zou hebben voltrokken. Het Mirakel van de Antonius Matthaeuslaan, zo noemde hij het zelf, naar de Utrechtse straat waar hij acht maanden met gips tot aan zijn lies

op een bed in een kleine bovenwoning had gelegen. In de donkere winter na de Spelen van 1972 trok Joni's vader geknakt en gebroken uit een doos met *Panorama's* en *Libelle's* een verdoemd opgavenboekje van de Nederlandse Wiskunde Olympiade tevoorschijn, een boekje vol ongewoon moeilijke problemen voor ongewoon getalenteerde gymnasiasten, en begon uit verveling met een potlood in de marge aan die sommen te rommelen. De volgende ochtend was hij klaar.

Wat er dat etmaal precies gebeurd is, welke tuindeuren er in Sigerius' getraumatiseerde sportershoofd opensloegen, er viel alleen naar te raden, de feiten vertelden dat hij binnen drie jaar summa cum laude afstudeerde aan de Utrechtse wiskundefaculteit, alarmerend briljant promoveerde en begin jaren tachtig met zijn gezin naar Berkeley, Californië vertrok. En daar alsnog naar Olympische hoogten steeg. In de *knot theory*, een tak van de wiskunde die probeert te begrijpen op hoeveel verschillende manieren een stuk touw in de knoop kan zitten – korter en simpeler viel zijn wiskundige werk niet samen te vatten – forceerde de Ramanujan van Tuinwijk een doorbraak waarvoor hij in 1986 op het vierjaarlijkse congres van de International Mathematical Union die Fields-medaille kreeg uitgereikt.

Dit alles schoot door Aarons hoofd toen hij de vrouw tegenover hem herkende. Ondanks haar metamorfose wist hij ogenblikkelijk wie ze was. Op de plaats schuin tegenover hem, naast een meisje in het steenrode pakje van een of andere winkelketen, zat Joni's moeder. Een stroboscopisch wit licht van schrik verblindde hem.

Hij was wakker geschrokken uit een droomloos dommelen, en hoewel hij nog steeds in de sneltrein naar Brussel zat, Luik waren ze inmiddels voorbij, was zijn situatie tijdens het halve uurtje dat hij geslapen had drastisch gewijzigd. Het rijtuig zat nu stampvol, het zondagavondlicht dat door de coupéramen viel leek ver-

zwaard met lood, het was Belgisch licht, gebroken en vertroebeld door het glooiende landschap. Tineke Sigerius, zag hij in de tel die hij naar haar keek, leunde met haar slaap tegen het coupéraam en staarde afwezig naar de wegdraaiende Waalse heuvels en kerkdorpen. Zijn eerste reflex was vluchten, wegwezen, maar het hazenpad stond vol reizigers – opstaan en naar het andere eind van de trein lopen was praktisch onmogelijk. Zijn lichaam gedroeg zich of het in blinde paniek een steile heuvel opstormde. Zo zat hij minutenlang, transpirerend, snel ademend, zichzelf tot rust manend, in afwachting van de confrontatie.

Er gebeurde niets. Wanneer een hobbel of een onverwacht geluid Tineke Sigerius losrukte van haar uitzicht, voelde hij dat haar ogen zonder halt te houden over zijn onrustige gestalte gleden. *Ze deed of ze hem niet kende.* Ook zij zat in de val, besepte hij, ook zij wilde dit niet. Ze moest per ongeluk tegenover hem zijn gaan zitten, allang blij met een zitplaats in de afgeladen zondagavondtrein, en pas toen ze in haar hoek gedoken was had ze hem ontdekt. Het moest haar hebben opgelucht dat hij sliep, een geluk bij een ongeluk dat haar in staat had gesteld op adem te komen en haar strategie te bepalen. Ze was ingestapt in Luik, wat hij opmerkelijker vond dan dat ze op weg was naar Brussel. Wat moest Tineke Sigerius in Luik? Hij had haar acht jaar niet gezien of gesproken, er kon natuurlijk van alles zijn veranderd in haar leven. Misschien waren zij en Sigerius weg uit Enschede, misschien was Sigerius inmiddels eurocommissaris en woonden ze in België? Het toeval leek hem overdonderend groot en onrechtvaardig. Misschien waren ze uit elkaar en woonde ze er alleen? Ze had vast een andere schoonzoon, een rijke, een succesvolle. Sudderend in zelfbeklag fantaseerde hij dat Tineke niet op weg was naar Brussel, maar naar Parijs, naar de stad van haar kleinkinderen, waar Joni al jaren woonde en werkte (haar Amerikaanse avontuur kon hooguit een paar jaar hebben geduurd, leek hem) en samen met een of andere zakken-

wasser een gezin runde, een vent met een breed gezicht, zwart achterovergekamd haar en platina manchetknopen, hij zag hem hun gelakte voordeur openen, zijn armen spreidend voor zijn schoonmoeder op de granieten portiektrap.

Of vergiste hij zich? Hij keek kort naar het raam in de hoop dat zijn geweten hem te grazen nam. Nee, daar zat Joni's moeder. Maar wat was ze mager, ze leek gehalvéérd; om haar onwerkelijk smalle heupen zat een bruine pantalon met een deftig streepje, ze droeg een getailleerd jasje met eronder een crèmekleurige blouse, aan haar voeten zaten laarzen met slanke elegante hakken die de Tineke Sigerius van vroeger door het chassis van het rijtuig zou hebben geboord. Haar halflange haar grijsde niet onflatteus en zat in een bestudeerde wrong op haar merkwaardig ingeklonken hoofd dat iets uitstraalde wat de meeste mensen als krachtdadig, zelfstandig, en waarschijnlijk zelfs sympathiek zouden bestempelelen, maar waarover hij al twijfelde toen ze nog zijn schoonmoeder was: vals, of alleen maar snel aangebrand. En nu kwam de aap uit de mouw: samen met het vet was de laatste zachtaardigheid eruit gekookt, definitief leek het. Hoewel ze aan vrouwelijkheid had gewonnen werd het resultaat ondermijnd door een overschot aan slappe huid rond haar wangen en kin, door haar flodderige roze geverfde oogleden die teleurgesteld over haar wimpers hingen. Ze zag er venijnig uit.

Sigeriussen hoorden niet in Belgische treinen te zitten, die hoorden thuis in het Twente waar hij ze acht jaar geleden had achtergelaten. Juist om dit soort ontmoetingen te voorkomen had hij de aftocht geblazen. Hij was niet voor het lekkere eten naar Linkebeek verhuisd, een gehucht nog geen vijf kilometer onder Brussel waar een mens, meende hij tot enkele minuten geleden, net zo onopgemerkt met een schone lei kon beginnen als in Asunción of Montevideo. Hij had er zich veilig en onbespied gewaand, Linkebeek was een dorp met meer bomen dan inwoners, alles wat men-

senhanden er schots en scheef hadden neergezet werd aan het zicht onttrokken door ruisend, knappend, tikkend hout.

Steels verlegde hij zijn blik naar Tinekes handen. Ze lagen in haar schoot, vreemd fijn en knokig, nadrukkelijk geleed. Hoeveel tafels, hoeveel stoelen, hoeveel kasten zouden er intussen uit die handen zijn gekomen? Joni's moeder fabriceerde meubels in een werkplaats achter de woonboerderij, destijds tenminste, designachtige interieurstukken die voor forse bedragen in villa's, kantoren en grachtenpanden door heel Nederland terechtkwamen. Nu pakte de ene hand telkens een vinger van de andere vast en gaf er een rukje aan – verbeteren, nam hij aan.

Ze hadden elkaar nooit gelegen, hij en deze vrouw. Het boterde niet. Hij dacht terug aan de keer dat hij en Joni in de boerderij overnachtten en hij zoals zo vaak uren had wakker gelegen, hevig verlangend naar Sigerius' wijnkelder, en ten slotte uit het krappe logeerbed was gestapt en de open trap was afgeslopen, de koele hal door, de woonkamer in. In de keuken daalde hij geroutineerd de krakende keldertrap af en lichtte een van Sigerius' zelfgebottelde flessen uit het smeedijzeren rek, vast van plan het ding aan het aanrecht te ontkurken en met wilde teugen zo ver mogelijk leeg te drinken – in de hoop dat hij er *out* van zou gaan. Maar toen hij de keldertrap weer opklom hoorde hij voetstappen in de woonkamer en moest wegduiken in het keldergat. Er kwam iemand de keuken binnen, er gingen kastjes open en dicht. Op zijn tenen had hij over de rand gegluurd, en wat hij zag was schokkend en onplezierig, hij keek uit op een weerzinwekkende rug, een bergwand zoals je in natuurfilms over Zuid-Afrika of de prairies in Arizona ziet, maar dit massief was van vlees. Het was Tineke. Zes diepgeplooide vetrollen telde hij tussen haar oksels en achterwerk waaraan halverwege een soort oranje luifel hing, een 'slipje' kon je het met de beste wil van de wereld niet noemen.

Joni's moeder brak een kartonnen pak open en goot de inhoud

in haar opengesperde mond, de helft ruiste ernaast, het regende hagelslag op de plavuizen. Het pak ging leeg, ze maalde het leeg, waarna ze het platkneep en diep in de vuilnisbak duwde. Hij schrok van de vlezige dreun waarmee ze zich op haar knieën liet vallen. De gemorste hageltjes plakte ze met spuug aan haar vingertoppen en handpalmen. Zijn dekking was hij inmiddels vergeeten, en terwijl ze haar handen zat af te likken draaide ze plotse-ling haar hoofd een kwartslag en keek hem aan. 'Hoi,' zei hij toen ze van de eerste schrik bekomen waren. 'Ik had dorst.' Ze antwoorde niet, ze had op zijn minst 'ik had honger' kunnen zeggen, in plaats daarvan werkte ze zich omhoog en stommelde zwijgend de keuken uit, en pas nadat hij in de hal haar slaapkamerdeur had horen dichtgaan was ook hij teruggegaan naar zijn bed.

En nu? Wat zouden ze nú tegen elkaar kunnen zeggen? Voor een scène, maakte hij zichzelf wijs, zat de trein te vol, en daarom stelde hij zich voor hoe een beheerste variant zou kunnen verlopen. Hoe gaat het tegenwoordig met je, Aaron? God, wat had hij weinig trek in die vraag. Hij zette de reis liever voort op het dak van de intercity dan dat hij een eerlijk antwoord gaf. Het weekend had hij doorgebracht bij zijn ouders in Venlo, een maandelijkse exercitie die hij op doktersadvies uitvoerde, zoals hij alles deed op doktersadvies. Het was een verschrikking te moeten toegeven dat hij ziek was, hij vond het verschrikkelijk dat hij aan de leiband liep van neuroleptica en antidepressiva. Hoe vertel je iemand dat je een gek met een brevet bent? Hoe vertelde hij deze vrouw dat hij krankzinnig was? Tineke, ik ben een doktersadvies.

Na het debacle in Enschede had hij een korte periode voor Brusselse kwaliteitskranten gefotografeerd, maar nadat een tweede zware psychose hem in de winter van 2002 bijna fataal was geworden, vonden hij en zijn keuringsartsen het welletjes. Sindsdien reed hij met een tot fotostudio verbouwd Volkswagenbusje basischolen in Brussel, Beersel, Ukkel en Waterloo af en maakte pas-

en klassenfoto's. Van elke groepsfoto tekende hij op een lichtbak een genummerde silhouettenkaart. Op een website voor nabestellingen die hij zorgvuldig onderhield konden vaders en moeders en opa's en oma's allerlei formaten, lijstjes en onderschriften aanvinken. De rest van zijn tijd, de uren, dagen, weken, maanden waarin zijn leeftijdgenoten zich voortplantten, posities verwierven, misschien zelfs hemels bestormden, lanterfantte hij maar zo'n beetje, beklom tijdens kantooruren als een pensionado de mossige trap treden naar het dorpsplein, kocht in het boekhandeltje met de toepasselijke naam Once Upon A Time een krant, haalde in de apotheek tegenover de eeuwenoude plataan z'n medicatie op. Soms at hij een sateetje in de bistro aan de kop van het plein, waarna hij achter een denkbeeldig looprek terugslenterde naar de heuvelkam en zich op liet slokken door zijn riante, hypotheekvrije huis.

Volgens zijn artsen was hij een patiënt die zijn eigen toestand 'herkende en erkende', wat betekende dat hij zijn capsules uit eigen beweging innam en daarom in staat was om op zichzelf te wonen. Maar daarmee was alles gezegd. Hij leed een volmaakt ambitieeloos bestaan. Zijn drijfveer in het leven was vermijden geworden, het vermijden van opwinding, het vermijden van spanning, het vermijden van drijfveren zelf.

Hij keek naar zijn knieën. Hoe zou het zijn om hier, in een afgeladen coupé, uit de school te klappen over zijn misère? Uitvoerig, geconcentreerd, zonder een blad voor de mond te nemen, een monoloog over angst tijdens een psychose? Een college, een kort verhaal, een episch gedicht over de onmetelijke, irrationele oerangsten die hij had uitgestaan. De forensen hingen aan hun lussen tegen elkaar aan, niemand zou kunnen weglopen. Als hij een beetje zijn best deed, als hij begiftigd zou raken met het woord, wie weet zou de angst die hij beschreef op zijn toehoorders overslaan, eerst op Tineke en het meisje in haar te kleine pakje, en vervolgens op iedereen in de coupés en de gangpaden. En allemaal zouden ze de

moord sterven. Zijn angst werd ieders angst. Razende paniek als of het semtex in zijn bovenkamer was geëxplodeerd.

Met Sigerius boterde het uitstekend. In de winter van 1995 papte Aaron aan met een intelligent, eigenwijs, beeldschoon meisje dat Joni heette, en die Joni bleek een volbloed Sigerius. Twee maanden later zat hij tot zijn eigen verbijstering op de thee bij deze kerel en zijn gezin. En het meest onwaarschijnlijke gebeurde: de man die van de hele campus krolse kopjes ontving, aan wie hij zich als Venlose schoolverlater had zitten vergapen voor de buis, die man stak zijn eeltige judohand naar hem uit. En hij pakte die hand, gretig maar ook verbaasd. Ze werden vrienden, en hij vroeg zich maar niet te veel af waarom.

Joni en hij aten elke maand wel een zaterdag in de woonboerderij aan de rand van de campus, een witgepleisterde volledig verbouwde woning die zo begerenswaardig was dat voorbijgangers spontaan 'als u nog eens verhuist'-briefjes door de gleuf in de donkergroene voordeur wierpen. Hoewel hij plagerig afgaf op Joni's hang naar haar ouders ('Niet meteen pappie bellen,' zei hij wanneer ze in haar plotseling pikkedonkere, verlaten studentenhuis aan De Heurne een kortsluiting moesten verhelpen), had hij altijd zin gehad in die visites. Wanneer Joni en hij naar de boerderij toe fietsten, veranderde de binnenstad van Enschede onder hun wielen in de Drienerlose bossen, die op hun beurt ongemerkt vervloeiden met de campus, vier jaar lang het decor van hun relatie. Op die zaterdagen leek Tubantia hoogzwanger. De zoemende weiden zagen er graziger uit dan doordeweeks, in zijn geheugen glooiden de bospaden, ze fietsten door een naar stuifmeel ruikend heuvellandschap waarin het logisch leek dat de meertjes de meertjes waren. Het glinsterende water had zich verzameld in de laagste punten, zoals honderden geleerden en duizenden studenten hiernaartoe waren gestroomd om precies hier te schitteren. Je kon hun herse-

nen zachtjes horen knetteren, de velden en de bomen en de bermen leken statisch geladen van de miljarden bits en bytes die onder hun voeten door het campusnetwerk vlogen. Wanneer ze 's avonds laat weer naar huis fietsten heerste er prehistorische duisternis en waren de flauwe heuvels zachte dalen geworden, de gazons en bossen legers voor slapende faculteitsgebouwen. Toegepaste Wiskunde lag als een brontosaurus in zijn meer, de tyrannosaurus rex van Technische Natuurkunde strekte zich uit tot boven de hoogste boomkruinen, zijn slapende kop tussen puntige sterren.

Soms ook bleven ze slapen op de boerderij en aten ze de volgende ochtend warme croissants met marmelade en dronken ze grote glazen sinaasappelsap die Sigerius voor hen perste na zijn veertig baantjes schoolslag in het campusbad, met op de achtergrond het Bill Evans Trio, The Modern Jazz Quartet, Dave Brubeck, zachtaardige zondagochtendjazz die, zo zei hij, zalf op hun ochtendhumeuren smeerde. 'Zet de zalf toch maar wat zachter,' klaagde Joni, maar Sigerius negeerde haar. Hij stak zijn wijsvinger op, kneep één oog dicht, en riep met volle mond: 'Luister!' Zijn vrouw en zijn twee dochters zwegen, stopten braaf met kauwen, en concentreerden zich om eraf te zijn op iets wat ze niet interessant vonden, om pas na een seconde of tien door Sigerius verlost te worden met woorden als: 'Prachtig hoe Scott LaFaro óm Evans heen speelt. Horen jullie dat? Eromhéén. Ja, nú, dit, die meanderende bas, luister.'

'Pap, ik háát jazz,' zei Janis dan, of Joni, of allebei.

'Dit! Ongelofelijk. Het is voor- en achtergrond tegelijk, dienend én virtuoos. Dat kan ik niet zachter zetten. Mag niet.'

Op zo'n moment was hij degene – en daar lag het fundament voor hun verbond, het simpele feit dat hij een jóngetje was, en geen meisje, hoewel er ook volksstammen jongens bestaan die de zenuwen krijgen van jazz, van wie die hele jazz gestolen mag worden – die opmerkte hoe erg het was dat Scott LaFaro zichzelf

had doodgereden, en dat Bill Evans na dat dramatische verlies in 1961 nooit meer een bassist van die kwaliteit had gevonden, hoewel Chuck Israels natuurlijk aardig in de buurt was gekomen, zeker op *How My Heart Sings!* En nog voor hij klaar was met zijn aanvulling zong er inmiddels een ander hart: dat van zijn schoonvader, die de wereld verdeelde in jazzliefhebbers en onwetenden, en die al vaker had verklaard, ook in gezelschap, nog nooit een jonger iemand te hebben ontmoet die zoveel af wist van jazz, een veer in zijn reet die hij er niet alleen lekker in liet zitten maar zo nu en dan, als niemand keek, ook opstreek.

De zaterdagavonden begonnen meestal in de serre, die toen nog fonkelnieuw was en sinds het breekwerk van een jaar eerder overliep in de keuken met kookeiland waar Tineke simpele maar smakelijke maaltijden bereidde, waarna ze zich melig of stevig discussiërend naar de vroegere herenkamer verplaatsten, en Tineke een dienblad achter hen aan droeg waarop besmeerde krentenweggen lagen en waarvan de koffiekopjes dreigden af te glijden, en Joni de kastdeurtjes openklapte waarachter de zogenaamd onbelangrijke televisie verstopt zat, en Sigerius volgens afspraak een uur lang zijn mobiel niet opnam. De keren dat Janis (meestal meteen na *Frasier*, waarvan ze het staartje uitkeek met haar jas al aan) met vrienden naar de cafés aan de Grote Markt vertrok en Tineke en Joni om een uurtje of tien besloten naar een zaterdagavondfilm te kijken, vroeg Sigerius: 'Muziekje doen?' en dan zei hij geen nee maar ja, en verdwenen ze als twee schooljongens met een fles whisky naar de 'muziekkamer', een vertrek op de begane grond dat twee donkerrode chesterfields, een peperdure NAD-versterker en een cd-speler herbergde, een Thorens-pick-up en twee manshoge B&W-speakers op pennen en stukjes NASA-schuimrubber die Sigerius ergens bij Technische Natuurkunde had weten te ritselen, en daar luisterden ze tussen ingelijste foto's van Bud Powell en Thelonious Monk en Bill Evans naar democratisch uitgekozen platen

met tweezijdig veterecht, originele Amerikaanse lp's die Sigerius bewaarde in smalle hoge kasten van gewassen beukenhout, ontworpen en getimmerd door zijn vrouw.

Jongensgedoe, net als hun gejudo. In de hal van de boerderij hing een uitvergroete foto waarop vijf mannen met massieve, ontblote bovenlijven een boomstam een heuvel op sjouwen, Geesink, Ruska, Gouweleeuw, Snijders, vertelde Sigerius hem, en tweede van links, die met de aangespannen borstspieren en de kortgeknipte donkere krullen boven het platte gezicht, dat was hijzelf. De nationale judoploeg in training voor een WK, vijf- of zesenzestig was het geweest. Geesink, meestrijdend bondscoach, stuurde zijn selectie het bos bij Marseille in, volgens Sigerius was hij een beul geweest, maar wanneer er stammen heuvelopwaarts moesten stond hij vooraan. Boven, als iedereen op apegapen lag, greep Geesink de stam bij een uiteinde vast en stootte hem trillend een keer of tien uit, trok zijn kleren van zijn dampende lijf en sprong een bergbeek in. 'Als we hem daarna een fles water aanreikten, hoefde hij niet omdat hij het zonde vond van zijn dorst,' zei Sigerius die er al snel achter kwam dat Aaron tot zijn negentiende gejudood had, en toen hij begreep dat hij zelfs zwarte band was maakte Sigerius hem enthousiast om weer te beginnen, eerst als lid van de senioren groep waaraan hij op donderdagavond in het Sportcentrum op de campus les gaf, en toen Aaron na een halfjaar zoals dat heet zijn 'oude gevoel' had teruggevonden, vroeg Sigerius hem of hij zin had om op te gaan voor een gezamenlijk dan-examen.

Judo is een vreemd intieme sport. Zeker twee jaar lang lagen Sigerius en hij een paar keer per week op de judomat in elkaars armen, intensieve, geconcentreerde uren waarin ze het gymzaaltje voor zich alleen hadden, gepraat werd er nauwelijks. Een jaar hadden ze zichzelf gegeven om te slijpen aan de worpen en het grondwerk, Sigerius voor zijn vierde dan, hij voor zijn tweede. Iedere training besloten ze met de bloedfanatieke partijtjes waar-